

VŘSR — počátek dějin vojenské politiky socialistického státu

Když před šedesáti lety — památného dne 25. října 1917 (podle starého ruského kalendáře) — zazněl v Petrohradě od řeky Něvy výstřel křížníku „Aurora“, aby dal signál ke zteči Zimního paláce, rozdělil XX. století na dvě obrovské epochy. Nová epocha ukázala lidstvu, jak je třeba se zbavit kapitalistického vykořisťování, koloniálního útlaču a nastolit moc pracujícího lidu. Proto je vítězství Velké říjnové socialistické revoluce hlavní událostí našeho století, která od základu změnila vývoj všeho lidstva.

Dobytí Zimního paláce zakončilo vítězné lidové, ozbrojené povstání, které vedli ruští bolševici proti buržoazní vládě. Vítězství socialistické revoluce v Rusku však daleko přesáhlo hranice Ruska a svým významem a vlivem obsáhlo národy a země celého světa. Bylo to zejména proto, že byl v hlavních, podstatných rysech ukázán vzor třídně důsledného řešení sociálních antagonismů buržoazní společnosti. Historické zkušenosti světového socialismu nezvratně prokázaly všeobecnou platnost základních zákonů socialistické revoluce, které se poprvé uplatnily v praxi Velké říjnové socialistické revoluce a potvrdily nutnost tvůrčí aplikace těchto zákonů podle konkrétních podmínek a zvláštností jednotlivých zemí. Rusko — vlast leninismu — zahájilo světovou socialistickou revoluci.

V její přípravě, průběhu a vítězství se rodila i nová armáda, nová vojenská politika, které si vytváří socialistický stát k obraně vymožeností revoluce. Tento nový typ ozbrojených sil socialistické revoluce a vojenská politika socialistického státu vykazují některé, do té doby v dějinách vojenství neexistující rysy, které je kvalitativně odlišují od většiny podstatných záměrů vojenské politiky vykořisťovatelských a imperialistických států.

V první socialistické revoluci na světě formovaly její cíle a obsah první dekrety a deklarace sovětské moci přijaté v letech 1917 a 1918. Zejména to byly dekrety lidových komisařů „O dělnickorolnické Rudé armádě“, „Dekret o míru“, „Deklarace práv národů Ruska“ a „Deklarace práv pracujícího a vy-

kořistovaného lidu“. Její další rysy se utvářely v průběhu měnící se mezinárodní situace a přinášel je i složitý vývoj a postavení prvního socialistického státu světa. Tak se mimo jiné formovaly v zahraniční politice socialistického státu principy mírového soužití, které formuloval V. I. Lenin a svými třídními východisky se promítly i do zásad vojenské politiky sovětského státu.

Vojenská politika socialistických zemí se postupně obohacovala o nové poznatky, zejména po druhé světové válce, v období, kdy socialismus překročil rámec jedné země a přeměnil se ve světovou socialistickou soustavu. Kvalitativní změnu přinesl zejména zrod Varšavské smlouvy. Výměna zkušeností z výstavby socialistických armád, systematické přejímání zkušeností Sovětské armády a koordinace zahraničně politického postupu členských zemí Varšavské smlouvy na zasedáních Politického poradního výboru Varšavské smlouvy vnesly do formování rysů vojenské politiky socialistických zemí prvky internacionalizace obrany socialismu v míře, kterou dějiny vojenství dosud neznaly.

Výrazným ideovým základem vojenské politiky socialistických států se stalo leninské učení o obraně socialistické vlasti, vědecky zdůvodněné leninským rozбором agresivní podstaty imperialismu, která se nezměnila ani v soudobých podmínkách, a principy mírového soužití, které v soudobých podmínkách na základě vědeckého rozboru poměru sil ve světě objasnil XXIV. sjezd KSSS — zejména v politice aktivní obrany míru a v „Programu dalšího boje za mír a mezinárodní spolupráci, za svobodu a nezávislost národů na XXV. sjezdu KSSS“, dále dokumenty mezinárodních porad, konferencí a sjezdů bratrských komunistických a dělnických stran socialistických zemí. Tyto dokumenty také vytvářejí základ a mnohdy zahrnují i úkoly vojenské politiky socialistických zemí v současných podmínkách.

Zásady vojenské politiky prvního socialistického státu světa, které se postupně staly obecnými principy vojenské politiky socialistických zemí, od prvních dnů existence sovětské moci se prosazovaly v nelehkých, složitých podmínkách boje s odpůrci leninských tezí, v situaci, kdy řada správných, promyšlených a vědecky zdůvodněných myšlenek Lenina byla zpochybňována a napadána jeho odpůrci i odpůrci výstavby socialismu v jedné, kapitalismem obklíčené zemi. Život však prokázal, že to byly myšlenky správné, zdůvodněné a že se staly nutně základem, na němž se vojenská politika socialistického státu tvoří.

Ve stati „Válka a revoluce“ Lenin formuloval výchozí myšlenku vojenské politiky, která je dodnes aktuální: „Základní otázkou jak válku hodnotit, jaké stanovisko k ní zaujmout je z hlediska marxismu, tj. soudobého vědeckého socialismu, je otázka, proč se tato válka vede, které třídy ji připravovaly a řídily. My, marxisté, nepatříme k bezvýhradným odpůrcům každé války“. [V. I. Lenin, Spisy, sv. 24, Praha SNPL, s. 396—397.] V tomto leninském třídním východisku je obsažen dodnes i třídní obsah toho, jak má socialistický stát přistupovat k obraně vymožeností, jež mu vítězná socialistická revoluce přinesla — k tomu, jak tyto vymoženosti bránit. V pochopení Leninova teoretického odkazu jako celku tkví i podstata úkolů ideologické práce v armádě. Leninův teoretický odkaz je tvůrčím způsobem obohacován v soudobých podmínkách na jednání sjezdů strany sovětských komunistů, které ve svých dokumentech stanoví politickou linii v dané historické etapě. Dokumenty těchto sjezdů pro svůj leninský charakter přinášejí řadu poučení a zkušeností i pro ostatní socialistické země, jejich komunistické a dělnické strany. Nejvýznam-

nějším mezníkem současné doby ve vývoji světového revolučního procesu se stal XXV. sjezd KSSS. Bohatství jeho závěrů, které se dotýkají všech základních otázek marxismu-leninismu, je zdrojem poznatků i pro závěry našeho XV. sjezdu KSČ. Proto úkoly ideologické práce v armádě vycházejí zejména z jednání a dokumentů obou jmenovaných sjezdů.

Vojenská politika je nedílnou součástí linie strany. Jestliže XV. sjezd KSČ určil základní linii výstavby rozvinuté socialistické společnosti, stanovil i úkoly obrany a zajištění bezpečnosti ČSSR. Tato vojenskopolitická linie sjezdu tvoří i závazná východiska vojenské politiky pro příští období. Žijeme na hranicích socialistického a imperialistického světa a naše Československá lidová armáda musí být připravena spolu s našimi spojenci i k obraně naší národní a státní nezávislosti. Tomu musí odpovídat svým obsahem ideologická práce v armádě, zejména v roce 60. výročí první socialistické revoluce na světě. Tyto úkoly stanoví dokumenty strany a velení naší armády. Některé z nich ovšem vystupují s mimořádnou naléhavostí. ČSSR je dnes prvou a aktivní součástí velké rodiny světového socialistického společenství, naše armáda pevnou součástí armád Varšavské smlouvy. Skutečnost, že se můžeme již čtvrté desetiletí v klidu věnovat tvůrčivé práci, vyplývá především z růstu síly a autority Sovětského svazu a celého světového socialistického společenství. Je nutné mnohem ofenzivněji a zdůvodněně našim vojákům vysvětlovat, že tvůrčivá práce našeho lidu je zabezpečena především díky mírové politice SSSR a ostatních socialistických zemí, že uplatňování politiky mírového soužití neznamená žádný klid na frontě třídního boje, ani ústup z třídních pozic. Více je nutné obhajovat třídní principy politiky mírového soužití, okolnosti jejich zrodu i třídní smysl. Třídní postoje příslušníků ČSLA vyžadují docenění skutečnosti, že buržoazní a socialistická ideologie jsou v podmínkách mírového soužití i nadále antagonistické a tudíž neslučitelné. Nemůžeme připustit žádnou variantu pacifistického, netřídního, objektivistického výkladu úspěchů, jichž při postupném uvolňování mezinárodního napětí, díky politice Sovětského svazu a ostatních socialistických zemí, ve světě dosahujeme.

Při objasňování otázek politiky mírového soužití a její podstaty musíme vycházet z toho, že svět je třídně rozdělen. Charakter našeho světa objektivně odráží dokumenty naší strany a mezinárodního komunistického a dělnického hnutí. Na jejich základě, který podává realistickou, marxistickou analýzu východisek a podmínek rozvíjení mírového soužití mezi státy s rozdílným, třídně protikladným společenským zřízením, se utvářejí i třídní principy vojenské politiky zemí socialistického společenství.

Sovětský svaz a ostatní socialistické země upřímně usilují o plnění „Závěrečného aktu“ konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, která se uskutečnila v Helsinkách v roce 1975.

Z iniciativy Sovětského svazu byla tehdy přijata tzv. opatření důvěry, která přispěla k uklidnění situace v Evropě. Jde např. o včasné informování jiných zemí o budoucích velkých vojenských manévrech a o přizvání zahraničních pozorovatelů na tyto manévry.

Stále však častěji zaznívá oprávněný požadavek, aby uvolňování napětí v mezinárodních vztazích bylo rozšířeno i na uvolňování ve vojenské oblasti. Pokud jde o Sovětský svaz, boj za mír a mírové soužití států s rozdílným společenským zřízením byl vždy v zahraniční politice spojován s aktivním bojem za odzbrojení. XXV. sjezd KSSS vyhlásil, že boj za zastavení horečného zbrojení se dnes stal naléhavější než kdykoli předtím. Při pokračujícím tempu

zbrojení by se agresivní síly imperialismu nakonec mohly vrátit k politice studené války, od níž vede cesta k otevřenému válečnému konfliktu.

Soudruh L. I. Brežněv informoval představitele 29 evropských komunistických a dělnických stran na konferenci v Berlíně, že sovětské návrhy, které doposud podával ke zmírnění mezinárodního napětí, zůstávají i nadále v platnosti. Těchto návrhů nebylo málo. Vezměme jen hlavní z nich. Sovětský svaz při sovětsko-amerických jednáních o dalším omezení strategických zbraní navrhl dohodnout se na tom, že se upustí od vývoje ještě ničivějších typů zbraní, navrhl uzavření dohody o stažení sovětských a amerických lodí a ponorek s jadernými zbraněmi ze Středozemního moře, předložil návrh o uzavření smlouvy o úplném a všeobecném zákazu zkoušek jaderných zbraní. Tento návrh se setkal se širokou podporou v OSN. Tyto i jiné návrhy Sovětského svazu doposud nebyly realizovány a navíc jsou trvale odmítány.

Deklarace politického národního výboru členských států Varšavské smlouvy z Bukurešti formuluje nové cíle uvolňování mezinárodního napětí, za upevnění bezpečnosti a rozvoj spolupráce v Evropě. Mimo jiné, členské státy Varšavské smlouvy znovu prohlašují, že jsou pro zastavení horečného zbrojení, pro omezení a likvidaci jaderných zbraní a pro úplný a všeobecný zákaz zkoušek těchto zbraní. Navrhují všem státům, které podepsaly „Závěrečný akt“ v Helsinkách, aby přijaly smlouvu, podle níž proti sobě jako první nepoužijí jaderné zbraně a považují za nutnou úmluvu o zákazu a likvidaci chemických zbraní, o zákazu vyvíjet nové systémy zbraní hromadného ničení.

Takové směle možnosti dává zahraniční a vojenské politice socialistických zemí současná situace ve světě. Příslušníci naší armády jsou si vědomi, že takové možnosti pro zahraniční a vojenskou politiku nevznikají automaticky, samy od sebe. Na počátku smělých úkolů pro země, které svrhly nadvládu buržoazie, byla vítězná Velká říjnová socialistická revoluce. Její revoluční odkaz nás dodnes zavazuje. Chceme-li tento odkaz Velkého Října důstojně plnit a řadit se k předním obráncům vymožeností socialistické revoluce, pak věnujeme všechny své síly k realizaci závěrů XV. sjezdu KSČ. Naše strana, náš pracující lid od nás očekávají zvýšené úsilí při zvyšování bojové pohotovosti. Spoléhají na svou Československou lidovou armádu, na její příslušníky, že nebudou litovat sil ani námahy při zvyšování bojové pohotovosti a připravenosti ČSLA. Znamená to výtečně a dobře splnit úkoly výcvikového roku. Výsledky při plnění vojenskopolitické linie XV. sjezdu KSČ nás zavazují. Internacionální charakter socialismu od nás vyžaduje dále prohlubovat bojové bratrství s ostatními armádami Varšavské smlouvy, zejména se slavnou Sovětskou armádou. Učme se od Sovětské armády, která se zrodila ve Velké říjnové socialistické revoluci a dokázala bít všechny nepřátele socialismu, bělogvaržejci počínaje a hitlerovskými fašisty konče. Intenzivněji využívejme její zkušenosti, osvojujeme si její morální a politické kvality. Touto cestou prokážeme, že jsme porozuměli světodějnému významu Velkého Října.